

Avrasya Dil Eğitimi ve Araştırmaları Dergisi

Dergi Web sayfası: <http://dergipark.gov.tr/adea>

ISSN 2651 – 5067

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE BEDEN DİLİ İLE KULLANILAN DEYİMLER¹

IDIOMS USED WITH BODY LANGUAGE IN TEACHING TURKISH AS A FOREIGN LANGUAGE

Salih GÜLERER*

*Doç. Dr., Uşak Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü,
Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı, salih.gulerer@usak.edu.tr, ORCID: 0000-0001-8221-2874

İrem Ceyda KIVANÇ**

**YL Öğr., Uşak Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, iremcydkvnc@gmail.com, ORCID:
0009-0009-8374-1034

Referans: Gülerer, S., Kivanç, İ. C. (2025). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Beden Dili ile Kullanılan
Deyimler. *Avrasya Dil Eğitimi ve Araştırmaları Dergisi*, 9(2), 64-91.

Gönderilme Tarihi: 18.08.2025

Kabul Tarihi :23.09.2025

Özet: Bu çalışmada amaç, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde beden dili eşliğinde deyim öğretiminin sağlayacağı faydaları ortaya koymaktır. Böyle bir öğretim iletişimin önemli bir unsuru olan beden diliyle birlikte kullanılan deyimlerin öğretimini gerçekleştirerek kültür aktarımının daha kalıcı hâle gelmesini sağlayacaktır. Kültürü yansıtan deyimler konusunda yeterli sayıda çalışmanın bulunmaması nedeniyle bu alana özgün bir katkı sunmak ve yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde deyimlerin önemine dikkat çekmek hedeflenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu, Uşak Üniversitesi Türkçe Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezi B2 düzeyindeki öğrenciler oluşturmaktadır. Çalışmada, nitel ve

¹ Bu çalışma aynı başlığı taşıyan yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

nicel araştırma yaklaşımlarının bir arada kullanıldığı karma yöntem benimsenmiştir. Karma yöntem, her iki yaklaşımın birlikte uygulanmasıyla daha kapsamlı ve güvenilir sonuçlar elde etmeyi amaçlamaktadır. Araştırmada tek grup ön test-son test modeli kullanılmıştır. Bu modelde, belirlenen bağımsız değişkenin (beden diliyle desteklenen öğretim yöntemi) bağımlı değişken (katılımcıların deyim bilgisi düzeyi) üzerindeki etkisi, aynı gruba uygulanan ön test ve son test sonuçlarının karşılaştırılması yoluyla incelenmiştir. Katılımcılara ön test ve son test uygulanarak öğrenme düzeylerindeki değişim değerlendirilmiş; veriler hem nicel (test sonuçları) hem de nitel (öğrenci görüşleri) yöntemlerle analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde beden diliyle desteklenen deyim öğretiminin, katılımcıların deyim öğrenme süreçlerine olumlu katkı sağladığı, bilgi düzeylerini artırdığı ve öğrenmeyi kolaylaştırdığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi, beden dili, deyimler.

Abstract: The aim of this study is to reveal the benefits of teaching idioms accompanied by body language in Turkish language teaching as a foreign language. Such teaching will ensure that cultural transfer becomes more permanent by teaching idioms used in conjunction with body language, which is an important element of communication. Due to the lack of sufficient studies on idioms that reflect culture, the aim is to make an original contribution to this field and draw attention to the importance of idioms in teaching Turkish as a foreign language. The study group consists of B2-level students at the Turkish Language Teaching Application and Research Center at Uşak University. The study adopts a mixed-method approach, combining qualitative and quantitative research methods. The mixed-method approach aims to achieve more comprehensive and reliable results by applying both approaches together. A single-group pre-test-post-test model was used in the study. In this model, the effect of the independent variable (teaching method supported by body language) on the dependent variable (participants' level of idiom knowledge) was examined by comparing the pre-test and post-test results applied to the same group. Participants were administered pre- and post-tests to assess changes in their learning levels; the data were analyzed using both quantitative (test results) and qualitative (student opinions) methods. The results of the study concluded that teaching idioms supported by body language in Turkish language instruction as a foreign language positively contributed to participants' idiom learning processes, increased their knowledge levels, and facilitated learning.

Keywords: Teaching Turkish as a foreign language, body language, idioms.

1. Giriş

Kültür, bir toplumun sosyal, siyasi, ekonomik ve kültürel tüm yapılarını bir araya getiren dinamik bir sistemdir. Toplum üyeleri tarafından paylaşılan, öğrenilen ve nesilden nesle aktarılan değerler, inançlar, davranışlar ve yaşam biçimleri kültürü oluşturur. Kültür, hem maddi unsurları (sanat eserleri, teknolojik araçlar vb.) hem de manevi unsurları (din, felsefe) içerir (Sönmez, 2014: 36-56). Resim, müzik, mimari,

edebiyat ve diğer pek çok alan aracılığıyla kültür hakkında konuşmak mümkündür. Bir ulusun kültürel kimliğinin çözümlenmesi ve değer yargılarının anlaşılması için, o ulusun dilinin öğrenilmesi ön koşul niteliğindedir. Bireyler, kültürden yararlanarak çevrelerindeki sözlü ve sözsüz mesajları algılayabilir ve buna uygun geri dönüt sağlayabilirler (Yağiz & İzadpanah, 2013).

Dil, kültürel bir kodlama sistemi olarak, bir toplumun dünya görüşünü, değerlerini ve yaşam biçimini yansıtır. İletişimi sağlayan dil, canlılar arasında hayatta kalmayı ve sosyalleşmeyi mümkün kılan temel bir araçtır. İnsanlar, iletişim kurabilen tek canlı türü olarak dil aracılığıyla yalnızca duygu ve düşüncelerini aktarmakla kalmaz, aynı zamanda toplumu ulus hâline getiren güçlü bir bağ oluştururlar (Aksan, 1979: 13). İletişimin, sözlü ve sözsüz iletişim olarak adlandırılan iki boyutu vardır. Sözlü iletişim, sözcükler aracılığıyla duyguların ve düşüncelerin aktarılmasını sağlarken, sözsüz iletişim dil ötesi mesajları içerir. Bu nedenle, dil bilgisine sahip olmak, kültürel verileri yorumlamadan analiz etme imkânı sağlar. Toplum yaşamının sürdürülmesi, ancak dil aracılığıyla kurulan iletişimle mümkündür (Özkan, 2017).

Dünyanın farklı toplumlarında tepkiler ve duygular, jest ve mimikler aracılığıyla ifade edilmektedir (Aksan, 1990, s. 93). Jest, mimik ve beden dili, bu dil ötesi mesajları oluşturan temel unsurlardandır (Deregözü & Kuyumcu, 2015). Araştırmalar, iletişimin %35'inin dilsel, %65'inin ise dil ötesi öğelerden oluştuğunu göstermektedir (Wolf, 2010, s. 32). Bu bulgular, iletişimin yalnızca sözlerden ibaret olmadığını ve beden dili aracılığıyla da etkili bir şekilde kurulabileceğini açıkça ortaya koymaktadır. Literatüre göre, sözel olmayan davranışların bir kısmı evrensel, bir kısmı ise kültürel ve birçok sözel olmayan davranış sonradan öğrenilir; bu hareketler kültürel anlam taşımaktadır (Pease, 2001: 12-13). Günümüz iletişim dillerinden biri olan beden dili, insanlık tarihi boyunca iletişim süreçlerini farklı aşamalardan geçirerek mesafeleri ortadan kaldırmıştır. Beden dili, iletişim kurduğumuz kişi hakkında önemli bilgiler edinmemizi sağlar (Reca, 2010: 13-19). Günlük yaşamda sözlü iletişimin yanı sıra sözsüz iletişim de aktif olarak kullanılmasına rağmen, eğitim süreçlerinde dil dışı ifadelerin öğretilmesine yönelik özel bir eğitime yer verilmediği görülmektedir.

Eğitim, kültürel sistemin bir alt sistemi olarak, bireylere toplumun değerlerini, normlarını ve beklentilerini kazandırmayı amaçlayan kasıtlı bir toplumsallaştırma sürecidir. Bu süreçte, kültürel mirasın yeni nesillere aktarılması ve toplumsal birliğin sağlanması hedeflenir (Sönmez, 2014: 36, 56). Sözlü kültürün temel taşlarından olan atasözleri ve deyimler, bir toplumun sosyokültürel yapısını anlamak için önemli kaynaklardır. Temel söz varlığı, bir dilin çekirdeğini oluşturan ve iletişimin temelini sağlayan sözcüklerden oluşur (Aksan, 1982: 17). Ancak bir dilin söz varlığı yalnızca temel sözcüklerle sınırlı değildir; deyimler, atasözleri ve diğer dilsel birimler, söz varlığının zenginliğini ve çeşitliliğini artırır. Deyimler, dilin ifade gücünü artıran ve düşünsel zenginliğini ortaya koyan özgün yapılar olarak öne çıkar.

Her dilde, belirli bir durumu, kavramı veya duyguyu ifade etmek amacıyla “deyim” olarak adlandırılan dilsel unsurlar kullanılmaktadır. Deyimler, genellikle birden fazla sözcüğün bir araya gelmesiyle oluşur; nadiren tek bir sözcüğün mecaz anlamda kullanımıyla da ortaya çıkabilir. Deyimler, bir dilin konuşulduğu toplumun kültürel

dokusunu yansıtan kendine özgü dilsel ifadelerdir. Bu ifadeler, eğer kültürel etkileşimler yoluyla başka dillerden alınmamışsa, o toplumun dünya görüşünü, yaşam tarzını, çevresel koşullarını, geleneklerini, inançlarını ve değerlerini somutlaştırır. Deyim tanımı ile ilgili olarak literatürde çeşitli görüşler bulunmaktadır. Bazı deyim tanımları şunlardır:

Türkçe Sözlük, deymi “Genellikle gerçek anlamından az çok ayrı, ilgi çekici bir anlam taşıyan kalıplaşmış söz öbeği, tabir” olarak tanımlamaktadır (Türkçe Sözlük, 2005: 517).

Zeynep Korkmaz ise deymi “Gerçek anlamından farklı bir anlam taşıyan ve çekici bir anlatım özelliğine sahip olan kelime öbeği” şeklinde tanımlamaktadır (Korkmaz, 1992: 43).

Doğan Aksan’a göre deyim, “Belli bir kavramı, belli bir duygu ya da durumu dile getirmek için birden çok sözcüğün bir arada, nadiren tek bir sözcüğün yan anlamında kullanılmasıyla oluşan sözdür” (Aksan, 1982: 37). Aksan, bazı tek kelimelik mecazî kullanımları da deyim olarak kabul etmekte ve örnek olarak “akşamcı”, “kaşarlanmış”, “sudan”, “gözde” ve “gedikli” gibi kelimeleri vermektedir (Aksan, 1982: 38).

Deyimler, kültürel mirasın önemli bir parçası olup, dilin ifade gücünü artırır. Edebî metinlerde sıkça kullanılan deyimler, dilin estetik ve sanatsal yönünü güçlendirerek okuyucu üzerinde derin etkiler bırakır (Kenzhâlin, 2017). Sondan eklemeli bir dil olan Türkçe, yalnızca yeni kelimeler üretmekle kalmayıp, aynı zamanda deyimler ve atasözleri gibi kalıp cümleler şeklindeki söz varlığı ürünlerini de geliştirmiştir.

Atasözleri, deyimler gibi kalıplaşmış sözlerdir. Ancak deyimlerdeki kalıplaşma, atasözlerine göre daha esnektir; deyimlerdeki kelimeler başta, ortada veya sonda değişiklik gösterebilir. Atasözleri ise belli bir kip ve şahısla kalıplaşmıştır (Yurtbaşı, 2013: VI- X XIX). Her ikisi de kalıplaşmış söz öbekleri olmasına rağmen, deyimler yapısal olarak kelime değişikliklerine daha açıkken, atasözleri biçim ve kip açısından sabit bir yapıya sahiptir. Deyimler, bir toplumun hayata bakışı, inançları ve yaşam biçimi hakkında fikir sahibi olmamıza olanak sağlar (Altaylı, 2010). Bu nedenle, yabancı dil öğretiminde deyimlere özel bir önem verilmelidir; zira deyimler, kültürel bağlamı anlamada anahtar bir role sahiptir. Yabancı bir dil öğrenmek, aynı zamanda yabancı bir kültürü öğrenmek anlamına gelir. Burada kastedilen kültür öğretimi, hedef dildeki toplumun dili nasıl kullandığına dair bilgileri içermektedir.

Bireyin doğduğu ve yetiştiği çevrede, özellikle temel bakımını sağlayan annesi tarafından kullanılan dile “ana dili” denir (Durmuş, 2019). Ana dili öğrenme süreci temelde edinime dayalıdır; yabancı dil veya ikinci dil öğreniminde olduğu gibi kazanımı ölçen test gibi kriterler bulunmaz. Yabancı dil ise bireyin sosyal çevresinde doğal olarak karşılaşmadığı, belirli hedefler doğrultusunda kasıtlı olarak öğrenilen ve iletişimde işlevsel kullanım olasılığı görece düşük bir dildir (Şahin, 2013: 14). Öğrenilmek istenen yabancı dile “hedef dil” de denir. Hedef dil, dil öğretim sürecinde öğrencinin edinmeyi amaçladığı dil olup, öğrencinin ana diliyle belirli açılardan zıtlık gösterir (Durmuş, 2019).

Yabancı dil öğrenme süreci yalnızca dört temel dil becerisi -dinleme, konuşma, okuma ve yazma- ve dil bilgisinden ibaret değildir. Dili kültürel bağlamından ayırarak yalnızca bu becerileri öğrenmek, dilin tam anlamıyla öğrenildiği anlamına gelmez (Çakır, 2011). Yabancı dil öğrencisine, ana dili ve hedef dil arasındaki benzerlik ve farklılıkların gösterilmesi, dili daha kolay algılamasına yardımcı olabilir, bunu keşfeden öğrenci, hedef dile yönelik farklı bakış açıları kazanabilir. Her dilin kendine özgü bir sistemi olsa da, diller arasında genel geçer bazı benzerlikler ve farklılıklar gözlemlenebilir (Tosun, 2005). Yabancı dil öğrencisinin, yabancı bir kültürü öğrenmeden önce kendi kültürünü tanıyıp bilmesi gerekmektedir. Benzer şekilde, kendi ana dilini bilmeyen veya dil hakkında yeterli farkındalığı olmayan bireyler, yabancı bir dili öğrenmekte ciddi güçlüklerle karşılaşabilir. Bireyin ana dili, kültürü, kişiliği ve dünyaya bakış açısı, kendisine dayatılan yabancı dile karşı direnç geliştirmesine ve onunla çatışma sürecine girmesine yol açabilir (Tosun, 2006, s. 28-42). Yabancı dil öğretiminde yalnızca sözlü iletişim öğelerine yer verildiğinde, yabancı dil öğrencisi hedef dildeki dil ötesi mesajları algılayamayabilir ve iletişim güçlüğü yaşayabilir.

Milletler, kendi dillerini diğer toplumlara öğretmek amacıyla ekonomik, siyasi, ticari, nüfus ve dinî alanlarda kendilerini geliştirmeye çalışmışlardır (Mutlu & Ayrancı, 2017). Bu süreçte gerçekleştirilen yabancı dil eğitimi, kültürün de aktarılmasını sağlamıştır. Milletler, hem kültürlerini hem de dillerini farklı topraklara yayabildiklerinde, adeta bir rekabet süreci başlamıştır. Yabancı dil öğrencisi, okul, kurs veya yaşadığı yabancı ülke gibi farklı ortamlarda dile, isteyerek ya da istemeyerek maruz kalabilir (Gün & Yurtçu, 2022). Kültürlerarası iletişimin etkin bir şekilde gerçekleşebilmesi için, yabancı dil eğitimi süreçlerinde kültürel farklılıkların dikkate alınması gerekmektedir. Yabancı dil öğretiminin başarılı olabilmesi için ana dil temeli şarttır (Çelebi, 2006, s. 285-307). Ana dilinin gelişim seviyesi, yabancı dil öğrenme başarısını doğrudan etkileyen önemli bir faktördür.

Dünya tarihinin en eski dillerinden biri olan Türkçe, aynı zamanda Altay dilleri arasında yayılma alanı ve konuşur sayısı bakımından en büyük dildir. En eski yazılı belgeleri VII. yüzyıla kadar uzanan Türk dili, günümüzde yaklaşık 200 milyon kişi tarafından 10.955.840 metrekairelik bir alanda konuşulmaktadır (Akar, 2005; akt. Başar & Akbulut, 2016). Türkçeye ait en eski izler, Sümerce metinlerde de görülmektedir. “Sümer ve Türk Dillerinin Tarihi İlgisi ile Türk Dilinin Yaşı Meselesi” adlı eserinde Tuna, Sümerce metinlerde yer alan Türkçe kelimeleri ele almakta ve bu kelimelerin Sümerler tarafından kullanıldığını belirtmektedir (1990: 57).

Türklerin İslamiyet’i kabul etmesiyle birlikte Türkçe, Arapça ve Farsçanın etkisi altına girmiştir. Özellikle 11. yüzyılda Doğu Türkçesinde, 13. yüzyılda ise Anadolu Türkçesinde Arap alfabesinin kullanılmasıyla bu etki daha da belirgin hâle gelmiştir. Arapça bilim dili, Farsça ise edebiyat dili olarak kabul görmüştür (Tunca, 2006). Kaşgarlı Mahmut ve Ali Şîr Nevaî gibi Türk dil bilimcileri, Türkçenin önemini vurgulayarak Arap ve Farslara Türkçe öğretmek amacıyla eserler kaleme almışlardır. Kaşgarlı Mahmut’un *Dîvânü Lugâti’t-Türk* adlı eseri ile Türkçenin gramer ve sözcük bilgisi sistematik bir biçimde incelenmiş ve Arap dünyasına tanıtılmıştır (Korkmaz, 1995: 256).

Osmanlıcada “deyim” kelimesi yerine önce “darbimesel”, daha sonra ise “ta’bir” ve “ıstılah” kelimeleri kullanılmıştır. Darbimesel, daha çok atasözleri için tercih edilen bir terimdir. Cumhuriyet döneminde ise “ta’bir” uzun süre kullanılmış, daha sonra Türk Dil Kurumu tarafından 1935 yılında hazırlanan *Cep Kılavuzu*’nda Osmanlıcadan Türkçeye “tabir” = “terme, expression” kelimesinin karşılığı olarak “deyim” kabul edilmiştir (Sinan, 2015: 2-233). Osmanlı İmparatorluğu’nda yabancı kökenli kişilere Türkçe öğretiminin geçmişi, devşirme sistemi ile başlamaktadır. Hristiyan çocukların Yeniçeri Ocağı’na alınarak burada Türkçe öğrenmeleri, bu sürecin ilk adımlarını oluşturur. Ayrıca, Osmanlı topraklarında yaşayan farklı milletlerin de Türkçe öğrenerek kültürel etkileşimde bulundukları görülmektedir (Kara, 2001: 31).

Cumhuriyet döneminde, eğitim sisteminin yeniden yapılandırılması kapsamında önemli adımlar atılmıştır. Yabancı ve azınlık okullarının kapatılması ve 1924 yılında Tevhid-i Tedrisat Yasası’nın kabul edilerek tüm eğitim kurumlarının Millî Eğitim Bakanlığı’na bağlanması, eğitim birliğinin sağlanmasına ve Türkçenin yaygınlaştırılmasına hizmet etmiştir. Atatürk’ün desteğiyle kurulan Türk Dil Kurumu da, Türkçenin gelişimi için önemli çalışmalar yürütmüştür.

Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi, özellikle son yıllarda büyük önem kazanmıştır. Bu alanda faaliyet gösteren en önemli kurumlar arasında Türkçe Öğretim Merkezleri (TÖMER) yer almaktadır. İlk TÖMER, 1984 yılında Ankara Üniversitesi bünyesinde kurulmuş olup, daha sonra Gazi Üniversitesi, Bolu İzzet Baysal Üniversitesi ve Ege Üniversitesi gibi birçok üniversitede de TÖMER birimleri açılmıştır. Bu merkezler, Türkçeyi öğrenmek isteyen yabancılara yönelik kapsamlı eğitim programları sunmaktadır. Türkçenin zenginliği, deyimlerin varlığıyla daha da artmaktadır.

Özyar (2021), “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Deyimler” adlı tezinde, yabancılara Türkçe öğretiminde deyimlerin sınırlı sayıda kullanıldığını ve setlerde daha fazla deyim yer verilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Evsen (2021), “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Deyimlerin Hikâyeleri ile Öğretimi” adlı tezinde, deyimlerin hikâyeler ve etkinliklerle öğretilmesinin B2 seviyesindeki öğrencilerin öğrenme başarısını anlamlı şekilde artırdığını göstermektedir. Duman (2024) ise, “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Deyimlerin Yapay Zekâ Destekli Animasyonlarla Öğretimi” adlı tezinde yapay zekâ destekli animasyonlarla B2 seviyesinde deyim öğretiminin öğrencilerin başarısını artırdığını ve öğrenmeyi daha eğlenceli hâle getirdiği sonucuna ulaşmıştır. Yabancı dil olarak Türkçe A1 düzeyine uygun deyim seti geliştirmeyi amaçlayan A1 düzeyi için kullanılabilecek uygun deyimlerin belirlendiği Çakır ve İşigüzel’in (2023) “Yabancı Dil Olarak Türkçe A1 Düzeyine Uygun Deyim Seti Oluşturma Çalışması”, ders kitaplarındaki deyimlerin incelenmesi ve uzman değerlendirmeleri sonucunda oluşturulmuş bir deyim seti sunmaktadır. “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde TV Dizisi Kullanmanın Atasözü ve Deyim Öğretmedeki Etkisi” başlıklı tezde, Uşak Üniversitesi TÖMER’de B2 düzeyinde öğrenim gören 24 öğrenciye, popüler aile dizisi Aslan Ailem’in ilk beş bölümündeki 5 atasözü ve 20 deyim aracılığıyla görsel ve işitsel materyal kullanılarak Türkçe öğretiminin etkisi incelenmiştir (Gülerer & Sezen, 2020).

“Yabancılar Türkçe Öğretimi Alanında Ek Çalışma Kâğıtları İle Deyim Öğretimi” adlı makalede, yabancılar Türkçe öğretiminde deyimlerin ek çalışma kâğıtları ve görsellerle öğretilmesinin öğrenmeyi kalıcı hâle getirdiği vurgulanmaktadır (Gün vd., 2021). Deyim öğretiminde şarkılardan yararlanılan Dinçel ve Savur’un (2024) “Yabancılar Türkçe Deyim ve Atasözü Öğretiminde Kullanılabilecek Bir Araç: Tarkan Şarkıları” çalışması gibi makaleler de mevcuttur. Bu makale, Tarkan’ın şarkılarındaki deyim ve atasözlerini inceleyerek, özellikle Metamorfoz albümündeki ifadelerin yabancılar Türkçe öğretiminde eğlenceli ve etkili bir araç olabileceğini ortaya koymaktadır. “Yabancılar Türkçe Öğretimi Setlerindeki Atasözleri ve Deyimlerin Kültür Aktarıcılığı Görevi: Yedi İklim Türkçe Ders Kitabı (C1) Örneği” adlı makalede Yedi İklim Türkçe Seti C1 ders kitabındaki atasözü ve deyimlerin tespit edilmesini, temalara dağılımlarının incelenmesini ve kültür aktarımındaki rollerinin ortaya konmasını amaçlanmıştır (Kaçmaz & Demirtaş, 2021). “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Deyimlerin Metinleştirilerek Öğretimi: C1 Seviyesi” adlı makalede, C1 seviyesi öğrencilerin deyimleri hikâyeli olarak mı yoksa yalnızca anlamıyla mı daha etkili öğrendiği eylem araştırması deseniyle incelenmiş ve sonuçlar, hikâyeli öğretimin anlam odaklı öğretime göre daha etkili olduğunu göstermiştir (Gülerer & Gürel, 2020).

Andreou ve Galantomos (2008), yabancı dil olarak Yunanca öğretiminde deyimlerin önemini ve öğretimde dikkate alınması gereken ölçütleri ele almaktadır. Jazbec ve Enceva (2012), B2 düzeyinde yabancı dil olarak Almanca ders kitaplarında deyimlerin kullanımını inceleyerek öğretime yönelik öneriler sunmaktadır. “Mecazi Deyimsel Dil: İngilizce Deyimleri Anlamanın Stratejileri ve Zorlukları” adlı çalışmada Ürdünlü İngilizce öğrenenlerin deyim kullanımındaki düşük farkındalıklarına rağmen öğrenme isteklerinin yüksek olduğu vurgulanmaktadır (Al-Khawaldeh vd., 2016). Deyimlerin dil öğretiminde kelime dağarcığını zenginleştiren ve dil yeterliliğini artıran çok yönlü bir süreç olarak ele alınması gerektiğini vurgulayan çalışmalar da mevcuttur (Byessonova, 2017). “İspanyolca Yabancı Dil Sınıfında Deyimleri Öğrenmek” adlı çalışmada, İspanyolca ikinci dil öğrencilerinin DELE sınavlarına hazırlanırken deyimlerin seviyeye uygun yöntemlerle öğretilmesinin dil yeterliliğini artırdığı vurgulanmaktadır (Dolzhich vd., 2021). Poliakova vd. (2017), yabancı dil öğretiminde deyimlerin bağlam içinde öğretilmesinin iletişim becerisi ve motivasyonu artırdığını vurgulamaktadır. Kim (2023), “Anlamsal İlişkiler Dikkate Alınarak Korece Deyimsel İfadelerin Öğretilmesine İlişkin Araştırma” adlı çalışmasında Korece öğrenenler için deyimlerin anlam ilişkilerini dikkate alarak etkili öğretim yöntemlerini önermektedir. Genel olarak, yabancı literatür, deyimlerin dil öğretiminde önemli bir rol oynadığını, bağlam içinde öğretilmesinin ve öğrenci seviyesine uygun yöntemlerin kullanılmasının dil yeterliliğini artırdığını göstermektedir. Buna rağmen, incelenen yerli ve yabancı literatürde, deyimlerin beden dili ile öğretimi veya beden diliyle kullanılan deyimlere yönelik herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır.

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Diller, yalnızca iletişim aracı olmakla kalmayıp aynı zamanda kültürel değerlerin, inançların ve yaşam biçimlerinin taşıyıcısı konumundadır. Türkçenin öğrenimi sırasında deyimler, dilin kültürel zenginliklerini aktarmak açısından önemli bir araç işlevi görmektedir.

Bu araştırmada amaç, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde beden dili eşliğinde deyim öğretiminin sağlayacağı faydaları ortaya koymaktır. Böyle bir öğretim iletişimin önemli bir unsuru olan beden diliyle birlikte kullanılan deyimlerin öğretimini gerçekleştirerek kültür aktarımının daha kalıcı hâle gelmesini sağlayacaktır. Kültürü yansıtan deyimler konusunda yeterli sayıda çalışmanın bulunmaması nedeniyle bu alana özgün bir katkı sunmak ve yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde deyimlerin önemine dikkat çekmek hedeflenmiştir.

Elde edilecek bulgular, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde beden dilinin rolüne yeni bir bakış açısı kazandırarak eğitim materyallerinin geliştirilmesine ve öğretim yöntemlerinin çeşitlendirilmesine olanak tanıyabilir. Böylece, yabancı dil öğrenen öğrencilerin hem Türkçeyi daha etkin bir şekilde öğrenmesi hem de Türk kültürünü daha kapsamlı biçimde kavraması mümkün hâle gelecektir. Bu çalışma, yabancı dil öğretimi ile kültür aktarımı arasındaki etkileşime dair literatürdeki önemli bir boşluğu doldurma potansiyeline sahiptir.

2. Araştırmanın Yöntemi

Bu araştırmada nitel ve nicel yaklaşımları birleştiren karma yöntem kullanılmış olup bu sayede daha kapsamlı sonuçlar elde edilmesi amaçlanmaktadır. Çalışmada öncelikle kullanılan nicel yönetime, ardından nitel yönetime ilişkin bilgilere yer verilecektir.

Nicel araştırmalar, olayların ölçülerek veya gözlemlenerek betimlenmesi ya da nedensellik ilişkisi kurularak gerçeklere ulaşılması amacıyla yürütülen ve sayısal verilerle ifade edilen araştırmalardır (Arıkan, 2011, s. 29; akt. Coşkun & Paksoy, 2016). Nitel araştırmalar ise belirli olayları, bireylerin deneyimlerini veya düşüncelerini kendi doğal ortamlarında incelemeye dayalıdır (Ger, 2009, s. 3; akt. Coşkun & Paksoy, 2016). Bilimsel bir çalışmada, ölçülemeyen olgular ancak nitel araştırma yöntemleriyle araştırılabilir.

Araştırmada tek grup ön test-son test modeli kullanılmıştır. Bu modelde, belirlenen bağımsız değişkenin (beden diliyle desteklenen öğretim yöntemi) bağımlı değişken (katılımcıların deyim bilgisi düzeyi) üzerindeki etkisi, aynı gruba uygulanan ön test ve son test sonuçları karşılaştırılarak değerlendirilmiştir. Katılımcılara ön test ve son test uygulanarak öğrenme düzeylerindeki değişim incelenmiş; veriler hem nicel (test sonuçları) hem de nitel (öğrenci görüşleri) yöntemlerle analiz edilmiştir.

Araştırmanın çalışma grubunu, Uşak Üniversitesi Türkçe Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezi (TÖMER) B2 düzeyindeki öğrenciler oluşturmaktadır. B2 düzeyindeki öğrenciler, alt dil seviyelerindeki (A1, A2 ve B1) öğrencilere kıyasla deyim ve atasözü gibi soyut kavramları daha iyi kavramaktadır. Katılımcılar, 18 yaş ve üzerindeki bireylerden oluşmaktadır. Örneklem, belirli bir yaş ve dil seviyesindeki öğrencilerle sınırlı tutulduğundan, bulguların farklı gruplara genellenebilirliği sınırlıdır.

Deyim havuzunu oluşturmak amacıyla üç farklı sözlük (Yurtbaşı, 2013; Aksoy, 2017; Öztürk, 2023) incelenmiş ve çalışmaya uygun olan deyimler uzman görüşü alınarak deyim havuzuna dâhil edilmiştir. Uygulama sürecinde, öncelikle katılımcıların Türkçe deyim bilgilerini, deyim öğrenme yöntemlerine yönelik tercihlerini ve deyimleri beden dili aracılığıyla öğrenmeye ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla ön test uygulanmıştır.

Ön testin ardından, öğrencilere Türkçe deyimlerin beden diliyle öğretimine yönelik 5 ders saatlik uygulamalı eğitim verilmiştir. Bu süreçte deyimlerin anlamları beyin fırtınası yöntemiyle tahmin edilmiş, sözlük anlamları sunulmuş ve uygun görsellerden yararlanılmıştır. Deyimler öğretilirken diyalog, boşluk doldurma, örnek olay, eşleştirme, hikâye zinciri ve drama teknikleri kullanılmıştır. Uygulama sonrasında, katılımcıların Türkçe deyimlerle ilgili bilgi düzeylerini, beden dili ile deyim öğrenmeye yönelik tutumlarını ve deyim bilgilerini belirlemek amacıyla son test uygulanmıştır.

Veriler, araştırmacı tarafından hazırlanıp uzman görüşleriyle doğrulanan ön test ve son test aracılığıyla toplanmış ve SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) programı ile analiz edilmiştir. Cinsiyet ve yaş değişkenlerine ait veriler grafiklerle sunulmuş, frekans değerleri hesaplanmış ve değişkenler arası ilişkiler Ki-Kare testi ile incelenmiştir. Nitel veriler de analiz sürecine dâhil edilmiştir. Ön test ve son test karşılaştırmalarında, değişkenlerin ortalama farklarını ve deyimlerin her iki testteki sonuçlarını belirlemek amacıyla Paired Samples T-Test kullanılmıştır.

Çalışma Grubu, Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın çalışma grubunu, Uşak Üniversitesi Türkçe Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezi (TÖMER) B2 düzeyinde öğrenim gören 18 yaş ve üzerindeki öğrenciler oluşturmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak ön test ve son test uygulanmıştır. Her iki testin kapsam geçerliği ve güvenirliği istatistiksel olarak doğrulanmış, bilimsel ölçütlere uygun hâle getirilmiştir.

Ön test, yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin Türkçe deyimlere ilişkin mevcut bilgi düzeylerini, deyim öğrenme yöntemlerine yönelik tercihlerini ve beden dili aracılığıyla deyim öğrenmeye dair görüşlerini belirlemek amacıyla uygulanmıştır.

Son test, katılımcıların araştırma sonrasında Türkçe deyimlere ilişkin bilgi düzeylerini, beden diliyle deyim öğrenmeye yönelik tutumlarını ve öğrenme sürecine dair değerlendirmelerini belirlemek amacıyla uygulanmıştır.

Deneyisel İşlem Yolu

Bu araştırmada deneyisel işlem süreci aşağıdaki aşamalar doğrultusunda yürütülmüştür:

Ön Test Uygulaması

Araştırmaya katılan öğrencilere, Türkçe deyimlere ilişkin mevcut bilgi düzeylerini, deyim öğrenme yöntemlerine yönelik tercihlerini ve beden dili aracılığıyla deyim öğrenmeye dair görüşlerini belirlemek amacıyla ön test uygulanmıştır.

Eğitim Süreci

Ön testin uygulanmasının ardından, katılımcılara Türkçe deyimlerin beden diliyle öğretimine yönelik toplam 5 ders saatlik uygulamalı bir eğitim verilmiştir. Öğretim sürecinde:

Deyimlerin anlamları, beyin fırtınası yöntemiyle katılımcılar tarafından tahmin edilmeye çalışılmıştır.

Deyimlerin sözlük anlamları açıklanmış, varsa uygun görseller kullanılmıştır.

Deyimlerin öğretiminde diyalog, boşluk doldurma, örnek olay, eşleştirme, hikâye zinciri ve drama tekniklerinden yararlanılmıştır.

Deyimlerin bağlam içerisinde beden diliyle nasıl ifade edilmesi gerektiği öğretmen tarafından örneklerle gösterilmiştir.

Son Test Uygulaması

Eğitim sürecinin tamamlanmasının ardından, katılımcıların Türkçe deyimlere ilişkin bilgi düzeylerini, beden diliyle deyim öğrenmeye yönelik tutumlarını ve öğrenme sürecine dair değerlendirmelerini belirlemek amacıyla son test uygulanmıştır.

Verilerin Analizi

Ön test ve son testten elde edilen veriler SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) programı aracılığıyla analiz edilmiştir. İki testten elde edilen sonuçlar karşılaştırılarak beden diliyle desteklenen deyim öğretiminin öğrencilerin öğrenme düzeyleri üzerindeki etkisi değerlendirilmiştir.

Verilerin Analizi ve Kullanılan İstatistiksel Teknikler

Demografik Veriler

Ön test ve son testte yer alan cinsiyet ve yaş değişkenlerine ilişkin veriler, grafikler aracılığıyla görselleştirilmiştir.

Ön Test Verilerinin Analizi

Ön testten elde edilen sayısal verilerin her biri için SPSS ile frekans değerleri hesaplanmıştır. Değişkenler arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla Ki-Kare Testi uygulanmış ve elde edilen bulguların yanı sıra nitel veriler de analiz sürecine dâhil edilmiştir.

Son Test Verilerinin Analizi

Son testten elde edilen sayısal verilerin her biri için SPSS ile frekans değerleri hesaplanmış; değişkenler arasındaki ilişkilerin belirlenmesi amacıyla Ki-Kare Testi uygulanmıştır. Ayrıca, nitel verilere de yer verilmiştir.

Ön Test ve Son Test Karşılaştırması

Ön test ve son test sonuçları arasındaki değişkenlerin ortalama farklarının belirlenmesi ve deyim bilgisindeki değişimin ölçülmesi amacıyla Paired Samples T-Test kullanılmıştır.

Analiz Süreci

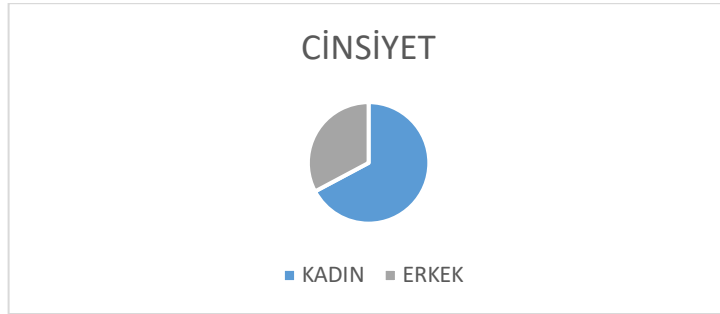
T-testi sonuçlarının anlamlılık düzeyi $p < 0.05$ olarak kabul edilmiştir.

3. Bulgular

Bu bölümde, araştırmadan elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Bulgular; demografik veriler, ön test bulguları, son test bulguları ve ön test–son test bulgularının karşılaştırmaları olmak üzere dört alt başlık altında incelenmiştir. Bulgular, araştırma sorularına yanıt verecek biçimde kategorize edilmiş; hem nicel hem de nitel verilerden elde edilen sonuçlar sırasıyla sunulmuştur. Elde edilen veriler, Türkçe deyim öğretiminde beden dilinin kullanımına ilişkin önemli çıkarımlar sağlamaktadır.

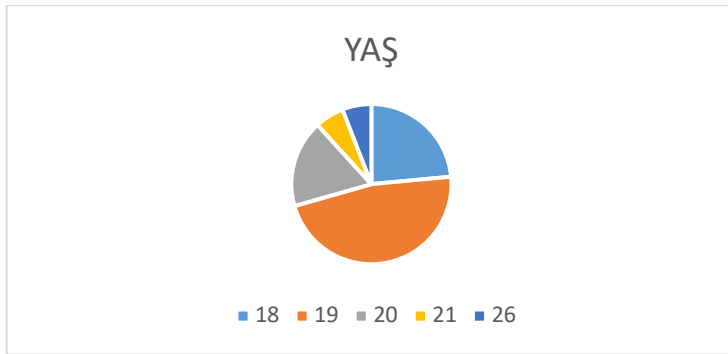
Demografik Bulgular

Bu bölümde, araştırmaya katılan öğrencilerin demografik özelliklerine ilişkin bulgular sunulmuştur. Demografik veriler, katılımcıların cinsiyet ve yaş bilgilerini kapsamaktadır.

Şekil 1. Cinsiyet

Elde edilen verilere göre, ön test ve son test uygulamalarına toplam 17 kişi katılmıştır. Katılımcıların 13'ü kadın, 4'ü ise erkektir.

Şekil 2. Yaş

Açık uçlu bir soru olan yaş sorusunda belli yaşlarda yoğunluk olduğu gözlemlenmiştir. Dört kişi 18 yaşında, 8 kişi 19 yaşında, 3 kişi 20 yaşında, 1 kişi 21 yaşında ve 1 kişi 26 yaşındadır.

Ön Test Bulguları

Bu bölümde, araştırmaya katılan öğrencilerden ön test aracılığıyla elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Ön test, katılımcıların araştırma öncesinde Türkçe deyimlere ilişkin bilgi düzeylerini, deyim öğrenme yöntemlerine yönelik tercihlerini ve Türkçe deyimleri beden dili aracılığıyla öğrenme fikrine dair düşüncelerini belirlemek amacıyla uygulanmıştır. Elde edilen verilerin frekans değerlerinin hesaplanması ve değişkenler arasındaki anlamlı ilişkilerin tespit edilmesi için SPSS programı kullanılmıştır.

SORU: Türkçe deyimler hakkında ne kadar bilgi sahibisiniz?

Tablo 1. Bilgi Düzeyi

Bilgi Düzeyi	Frekans	Yüzde
Az bilgim var.	2	11,8
Orta düzeyde bilgim var.	7	41,2
İyi derecede bilgim var.	5	29,4
Çok iyi derecede bilgim var.	3	17,6
Toplam	17	100,0

Araştırmaya katılan toplam 17 kişinin Türkçe deyimler konusundaki bilgi düzeyleri incelenmiştir. Elde edilen veriler, katılımcıların %41,2'sinin "Orta düzeyde bilgim var." seçeneğini işaretlediğini göstermektedir; bu oran, diğer kategorilere kıyasla en yüksek dağılıma sahiptir. Katılımcıların %11,8'i "Az bilgim var.", %29'u "İyi derecede bilgim var." ve %17,6'sı "Çok iyi derecede bilgim var." seçeneklerini tercih etmiştir. Bu sonuçlar, araştırmaya katılan katılımcıların büyük bir kısmının Türkçe deyimler konusunda kayda değer düzeyde bilgiye sahip olduğunu ortaya koymaktadır.

SORU: Deyimlerin anlamlarını öğrenmekte en çok hangi yöntemi kullanıyorsunuz?

Tablo 2. Deyim Öğrenme Yöntemi

Deyim Öğrenme Yöntemi	Frekans	Yüzde
Kitaplardan öğrenmek.	2	11,8
Öğretmen açıklamaları ile öğrenmek.	9	52,9
İnternet ile öğrenmek.	4	23,5
Beden dili ve görsel destekler ile öğrenmek.	2	11,8
Toplam	17	100,0

Araştırmaya katılan toplam 17 kişinin Türkçe deyim öğrenme yöntemleri incelenmiştir. Elde edilen veriler, katılımcıların %11,8'inin "Kitaplardan öğrenmek." ve %11,8'inin "Beden dili ve görsel destekler ile öğrenmek." seçeneklerini tercih ettiğini

göstermektedir. Katılımcıların %52,9'u "Öğretmen açıklamaları ile öğrenmek." seçeneğini işaretleyerek en yüksek orana sahip grubu oluşturmaktadır. Ayrıca, katılımcıların %23,5'i "İnternet ile öğrenmek." seçeneğini tercih etmiştir.

SORU: Türkçe deyimlerin anlamlarını anlamakta zorlanıyor musunuz?

Tablo 3. Anlamakta Zorlanmak

Anlamakta Zorlanma	Frekans	Yüzde
Evet, çok zorlanıyorum.	1	5,9
Bazen zorlanıyorum.	10	58,8
Hayır, zorlanmıyorum.	6	35,3
Toplam	17	100,0

Araştırmaya katılan toplam 17 kişinin Türkçe deyimleri öğrenmede yaşadıkları zorluklar incelenmiştir. Elde edilen veriler, katılımcıların %58,8'inin "Bazen zorlanıyorum." seçeneğini tercih ettiğini göstermektedir. Katılımcıların %5,9'u "Evet, çok zorlanıyorum." derken, %35,3'ü "Hayır, zorlanmıyorum." seçeneğini işaretlemiştir.

SORU: Deyimlerin anlamlarını beden dili ile öğrenme fikrini nasıl değerlendiriyorsunuz?

Tablo 4. Beden Dili ile Öğrenme Fikri

Beden Dili ile Öğrenme Fikri	Frekans	Yüzde
Çok etkisiz	2	11,8
Etkisiz	1	5,9
Kararsızım	5	29,4
Etkili	6	35,3
Çok Etkili	3	17,6
Toplam	17	100,0

Araştırmaya katılan toplam 17 kişinin Türkçe deyimleri beden dili ile öğrenme fikrine ilişkin görüşleri incelenmiştir. Elde edilen veriler, katılımcıların %35'inin "Etkili" ve %17,6'sının "Çok etkili" yanıtını verdiğini göstermektedir; bu durum, katılımcıların büyük bir çoğunluğunun deyimleri beden dili ile öğrenme fikrine olumlu baktığını ortaya koymaktadır. Katılımcıların %11,8'i "Çok etkisiz", %5,9'u ise "Etkisiz" seçeneğini tercih etmiştir. Ayrıca, katılımcıların %29,4'ü bu konuda kararsız olduklarını belirtmiştir.

SORU: Türkçe deyim öğrenme konusundaki beklentileriniz nelerdir?

(Öğrencilerin cevaplarında değişiklik yapılmadan aktarılmıştır.)

K1: Değim öğrenmekte beklentim, Türkçemi zenginleştirmek ve daha doğal konuşmak...

K2: Kelime bilgilerimi zenginleştirmek

K3: İyi guzel fayda sagliyor . Türkçeyi seviyorum

K4: Güzel

K5: Beklentim hic yok

K6: Biliyorum

K7: Deyimleri günlük hayatta çok kullanıyoruz, onları öğrenerek konuşmaları daha iyi anlayabilirim

K8: Tüm deyimleri öğrenip doğru yerde kullanabilmek

K9: Her gün bir dinleme olması

K10: Çok güzel beklentilerim var! 😊😊😊

K11: Türkçe öğrenmek

K12: Yok

K13: .

K14: İyi

K15: Daha iyi öğrenmek

K16: Fiil,eylem ve öznelerden çok bahsedilmesi...

K17: Yaka silmek

Öğrencilerin yorumları incelendiğinde beklentilerinin çoğunlukla dil yetkinliğini geliştirme, konuşma becerisini artırma ve deyimleri doğru bağlamlarda kullanabilme üzerine yoğunlaştığı görülmektedir. Çoğu öğrenci, deyim öğrenmenin genel dil becerilerine katkı sağlayacağına inanmaktadır (K1, K7). Bazı öğrenciler tüm deyimleri öğrenip doğru bağlamda kullanabilme hedefini belirtirken (K8), bazıları deyim öğrenme sürecinde belirli stratejilerden yararlanmak istediklerini ifade etmiştir (K9, K16). Motivasyon düzeyi kişiden kişiye farklılık gösterebildiğinden bazı öğrenciler Türkçe deyimleri öğrenme konusunda yüksek motivasyona sahipken bazıları daha düşük motivasyon göstermektedir (K5, K12).

Genel olarak değerlendirildiğinde, öğrencilerin Türkçe deyim öğrenme beklentileri dil becerilerini geliştirme ve günlük kullanım alanlarıyla ilişkilidir. Bu bulgular, deyim öğretiminin öğrencilerin ilgisini çekecek yöntemler kullanılarak yürütülmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

Tablo 5. Bilgi Düzeyi ve Deyim Öğrenme Yöntemi Arasındaki İlişki (Ki-Kare Testi)

Bilgi Düzeyi-Deyim Öğrenme Yöntemi	Değer	Serbestlik Derecesi	p
Pearson Ki-Kare	35,133	9	,000
Olasılık Oranı	29,594	9	,001
Doğrusal İlişki Testi	13,223	1	,000
Geçerli Olgu Sayısı	17		

Tabloya göre, $p < 0.05$ olduğu için öğrencilerin deyimler hakkındaki bilgi düzeyleri ile deyim öğrenme yöntemleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Tablo 6. Bilgi Düzeyi ve Zorlanma Arasındaki İlişki (Ki-Kare Testi)

Bilgi Düzeyi-Zorlanma	Değer	Serbestlik Derecesi	p
Pearson Ki-Kare	19,210	6	,004
Olasılık Oranı	19,274	6	,004
Doğrusal İlişki Testi	10,990	1	,001
Geçerli Olgu Sayısı	17		

Tabloya göre, $p < 0.05$ olduğu için öğrencilerin deyimler hakkındaki bilgi düzeyleri ile deyim zorlanma durumları arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Tablo 7. Deyim Öğrenme Yöntemi ve Zorlanma Arasındaki İlişki (Ki-Kare Testi)

Deyim Öğrenme Yöntemi-Zorlanma	Değer	Serbestlik Derecesi	p
Pearson Ki-Kare	24,650	6	,000
Olasılık Oranı	26,004	6	,000
Doğrusal İlişki Testi	12,748	1	,000
Geçerli Olgu Sayısı	17		

Tabloya göre, $p < 0.05$ olduğu için öğrencilerin deyim öğrenme yöntemleri ile zorlanma durumları arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Son Test Bulguları

Bu bölümde, araştırmaya katılan öğrencilerden son test aracılığıyla elde edilen veriler sunulmuştur. Son test, katılımcıların araştırma süreci sonunda Türkçe deyimlerle ilgili bilgi düzeylerini ve deyimleri beden dili ile öğrenme fikrine ilişkin tutumlarını belirlemek amacıyla uygulanmıştır.

Elde edilen verilerin frekans değerlerini hesaplamak ve iki değişken arasında anlamlı bir ilişkinin bulunup bulunmadığını belirlemek amacıyla SPSS programı kullanılmıştır.

SORU: Eğitimden sonra Türkçe deyimler hakkında bilgi düzeyinizi nasıl değerlendiriyorsunuz?

Tablo 8. Eğitim Sonrası Bilgi Düzeyi

Eğitim Sonrası Bilgi Düzeyi	Frekans	Yüzde
Hiç bilgin yok.	1	5,9
Orta düzeyde bilgin var.	3	17,6
İyi derecede bilgin var.	7	41,2
Çok iyi derecede bilgin var.	6	35,3
Toplam	17	100,0

Araştırmaya katılan toplam 17 kişinin Türkçe deyimler konusundaki bilgi düzeyleri incelenmiştir. Elde edilen veriler, katılımcıların %41,2'sinin "İyi derecede bilgin var." ve %35,3'ünün "Çok iyi derecede bilgin var." yanıtını verdiğini göstermektedir. Bu sonuçlara göre, katılımcıların %76,5'i orta düzeyden daha fazla deyim bilgisine sahip olduğunu belirtmiştir. Katılımcıların %17,6'sı "Orta düzeyde bilgin var." derken, %5,9'u "Hiç bilgin yok." seçeneğini işaretlemiştir. "Bilgin yok." yanıtını veren katılımcı bulunmamaktadır. Bu bulgular, araştırmaya katılan katılımcıların Türkçe deyimler konusunda genel olarak yüksek düzeyde bilgiye sahip olduğunu ortaya koymaktadır.

Tablo 9. Deyimlerde Beden Dilinin Etkisi

Deyimlerde Beden Dilinin Etkisi	Frekans	Yüzde
Kararsızım.	4	23,5
Katılıyorum.	9	52,9
Kesinlikle katılıyorum.	4	23,5
Toplam	17	100,0

Araştırmaya katılan toplam 17 kişinin, Türkçe deyimleri beden diliyle öğrenmenin etkili olup olmadığına dair görüşleri alınmıştır. Elde edilen veriler, katılımcıların %52,9'unun "Katılıyorum." ve %23,5'inin "Kesinlikle katılıyorum." yanıtını verdiğini, böylece %76,4'ünün deyimleri öğrenirken beden dilinin etkili olduğunu düşündüğünü göstermektedir. Katılımcıların %23,5'i bu konuda kararsız olduklarını ifade etmiştir. Bununla birlikte, "Katılmıyorum." veya "Kesinlikle katılmıyorum." şeklinde yanıt veren katılımcı bulunmamaktadır.

SORU: Türkçe deyimlerin anlamlarını beden diliyle öğrenmek kolay mıydı?

Tablo 10. Kolay mıydı?

Kolay mıydı?	Frekans	Yüzde
Kolaydı.	10	58,8
Çok kolaydı.	7	41,2
Toplam	17	100,0

Araştırmaya katılan toplam 17 kişinin, Türkçe deyimleri beden dili ile öğrenmenin kolay olup olmadığına ilişkin görüşleri alınmıştır. Elde edilen veriler, katılımcıların %58,8'inin "Kolaydı." ve %41,2'sinin "Çok kolaydı." yanıtını verdiğini, böylece tüm katılımcıların (%100) deyimleri beden dili ile öğrenmeyi kolay bulduklarını göstermektedir. Bununla birlikte, "Kesinlikle katılmıyorum.", "Katılmıyorum." ve "Kararsızım." seçeneklerini işaretleyen katılımcı bulunmamaktadır.

SORU: Eğitim sırasında beden dili kullanımına dair önerileriniz veya yorumlarınız nelerdir?

(Öğrencilerin cevaplarında değişiklik yapılmadan aktarılmıştır.)

K1: Güzel

K2: Benim için Türkçe öğrenmek çok zor olmadı dil öğrenmek ve eğitim almak daha iyi

K3: Beden dilini öğrenmemiz konuşmaları daha anlamlı ve etkili hâle getiriyor

K4: Çok iyi zaman geçirdik

K5: Beden dili kullanımında herhangi bir şey Türkçede öğrenmek kolaydı

K6: Hiç bir yorumum yok

K7: Yok

K8: Beden dili kullanılmalıdır öğrenmek öyle daha kolay

K9: Çok zaman geçirdik

K10: Türkçe öğrenmek zor olmadı

K11: İyi ilerleme

K12: İyi

K13: Kırkbir kere maşallah öneri mesela güzel sevimli bebek olursa ona deriz kırkbir kere maşallah diye

K14: Eğitim sayesinde deyimleri öğrenmiş oldum 😊

K15: Çok güzeldi

K16: Derslerde sık sık kullanılırsa öğrencilerin aklında daha iyi kalıyor diye düşünüyorum.

K17: Faydalı

Birçok öğrenci, beden dili ile kullanılan deyimlerin öğretilmesinin etkili olduğunu belirtmiştir (K3, K8). Beden dilinin deyim öğrenimine sağladığı katkıya özellikle dikkat çeken öğrenciler de bulunmuştur (K16). Bazı öğrenciler ise genel olarak bu sürecin faydalı olduğunu ifade etmiştir (K14, K17). Ayrıca, eğitim süresince öğrencilerin verimli

ve eğlenceli vakit geçirdiği de vurgulanmıştır (K4, K15). Deyim öğrenmenin zor olmadığını belirten öğrenciler de mevcuttur (K5, K...). Öğrenciler, bu süreci olumlu bir şekilde değerlendirerek kendilerini yeterli hissettiklerini ifade etmiştir. Bununla birlikte, eğitim süreci ile ilgili daha genel veya az detaylı yorumlar da kaydedilmiştir (K6, K12); ancak bu durum genel bulguların olumlu yapısını değiştirmemektedir.

Sonuç olarak, elde edilen bulgular, beden dili ile kullanılan deyimlerin öğretiminin önemli olduğunu ve eğitim sürecinin öğrenciler tarafından olumlu karşılandığını göstermektedir. Öğrencilerin beden dili destekli deyim öğretimine yönelik olumlu tutumları, bu yöntemin deyim öğretiminde etkili olduğunu desteklemektedir. Derslerin öğretici ve eğlenceli olması, yöntemin başarısını olumlu yönde etkilemiştir. Bu bulgular doğrultusunda gelecekte deyim öğretiminde beden dilinin kullanımına daha fazla önem verilmesi önerilmektedir.

Tablo 11. Bilgi Düzeyi ve Etki Arasındaki İlişki (Ki-Kare Testleri)

Bilgi Düzeyi-Etki	Değer	Serbestlik Derecesi	p
Pearson Ki-Kare	25,815	6	,000
Olasılık Oranı	26,960	6	,000
Doğrusal İlişki Testi	11,111	1	,001
Geçerli Olgu Sayısı	17		

Tabloya göre, $p < 0.05$ olduğu için öğrencilerin deyimler hakkındaki bilgi düzeyleri ile deyim öğretme yöntemimizin etkisi arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Tablo 12. Bilgi Düzeyi ve Zorluk Arasındaki İlişki (Ki-Kare Testleri)

Bilgi Düzeyi-Zorluk	Değer	Serbestlik Derecesi	p
Pearson Ki-Kare	13,461	3	,004
Olasılık Oranı	17,293	3	,001
Doğrusal İlişki Testi	7,771	1	,005
Geçerli Olgu Sayısı	17		

Tabloya göre, $p < 0.05$ olduğu için öğrencilerin deyimler hakkındaki bilgi düzeyleri ile deyim öğrenirken zorlanmaları arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Tablo 13. Etki ve Zorluk Arasındaki İlişki (Ki-Kare Testleri)

Etki-Zorluk	Değer	Serbestlik Derecesi	p
Pearson Ki-Kare	8,743	2	,013
Olasılık Oranı	11,578	2	,003

Doğrusal İlişki Testi	7,771	1	,005
Geçerli Olgu Sayısı	17		

Tabloya göre, $p < 0.05$ olduğu için deyim öğrenirken zorlanmaları ile deyim öğretme yöntemimizin etkisi arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Ön Test-Son Test Bulgularının Karşılaştırılması

Tablo 14. Bilgi Düzeyi

Bilgi Düzeyi	Ortalama	Gözlem Sayısı	SS	t	sd	p
Ön Test	3,53	17	,943	-3,108	16	,007
Son Test	4,00	17	1,061			

Testin sonuçlarına göre, öğrencilerin bilgi düzeyleri ön test ve son test sonuçları arasında ($p = 0,007$) anlamlı bir fark vardır. T istatistiği sonucu (-3,108) negatif olduğu için son test puanı daha yüksektir.

Tablo 15. Zorlanma Düzeyi

Zorlanma Düzeyi	Ortalama	Gözlem Sayısı	SS	t	sd	p
Ön Test	2,29	17	,588	-26,291	16	,000
Son Test	4,41	17	,507			

Testin sonuçlarına göre, öğrencilerin deyim öğrenirken zorlanma durumları ön test ve son test sonuçları arasında ($p < 0,05$) anlamlı bir fark vardır. T istatistiği sonucu (-26,291) negatif olduğu için son test puanı daha yüksektir.

Tablo 16. Deyimleri Beden Dili ile Öğrenme Etkisi

Etki	Ortalama	Gözlem Sayısı	SS	t	sd	p
Ön Test	3,41	17	1,228			
Son Test	4,00	17	,707	-3,405	16	,004

Testin sonuçlarına göre, öğrencilerin deyimleri beden dili ile öğrenme fikrinin ön test ve son test sonuçları arasında ($p < 0,05$) anlamlı bir fark vardır. T istatistiği sonucu (-3,405) negatif olduğu için son test puanı daha yüksektir.

Deyimlerin Ön Test ve Son Test Sonuçlarının Karşılaştırılması

Bu bölümde, katılımcıların Türkçe deyimler konusundaki bilgi düzeylerinin öğretim sürecinden önce ve sonraki durumları karşılaştırmalı olarak sunulmaktadır. Ön test ve

son test verileri, beden dili kullanılarak gerçekleştirilen deyim öğretiminin katılımcıların öğrenme süreçlerine etkisini değerlendirmek amacıyla analiz edilmiştir. Her bir deyim için SPSS programı kullanılarak ayrı ayrı analizler yapılmış ve bulgulara ilişkin yorumlara yer verilmiştir.

Tablo 17. Al Birini Vur Ötekine

	Ortalama	Gözlem Sayısı	SS	t	sd	p
Ön test	1,47	17	,514	-2,954	16	,009
Son test	1,82	17	,393			

Testin sonuçlarına göre, “Al birini vur ötekine” deyiminin ön test ve son test sonuçlarının arasında ($p < 0,05$) anlamlı bir fark vardır. T istatistiği sonucu (-2,954) negatif olduğu için son test puanı daha yüksektir.

Tablo 18. Cebine İndirmek

	Ortalama	Gözlem Sayısı	SS	t	sd	p
Ön test	1,41	17	,507	-2,219	16	,041
Son test	1,65	17	,493			

Testin sonuçlarına göre, “Cebine indirmek” deyiminin ön test ve son test sonuçlarının arasında ($p < 0,05$) anlamlı bir fark vardır. T istatistiği sonucu (-2,219) negatif olduğu için son test puanı daha yüksektir.

Tablo 19. Gözleri Faltaşı Gibi Açılmak

	Ortalama	Gözlem Sayısı	SS	t	sd	p
Ön test	1,47	17	,514	-2,219	16	,041
Son test	1,71	17	,470			

Testin sonuçlarına göre, “Gözleri faltaşı gibi açılmak” deyiminin ön test ve son test sonuçlarının arasında ($p < 0,05$) anlamlı bir fark vardır. T istatistiği sonucu (-2,219) negatif olduğu için son test puanı daha yüksektir.

Tablo 20. İç Çekmek

	Ortalama	Gözlem Sayısı	SS	t	sd	p
Ön test	1,53	17	,514	-1,852	16	,083
Son test	1,71	17	,470			

Testin sonuçlarına göre, “İç çekmek” deyiminin ön test ve son test sonuçlarının arasında ($p > 0,05$) anlamlı bir fark yoktur. T istatistiği sonucu (-1,852) negatif olduğu için son test puanı daha yüksektir.

Tablo 21. Kaş Çatmak

	Ortalama	Gözlem Sayısı	SS	t	sd	p
Ön test	1,47	17	,514			
Son test	1,71	17	,470	-2,219	16	,041

Testin sonuçlarına göre, “Kaş çatmak” deyiminin ön test ve son test sonuçlarının arasında ($p < 0,05$) anlamlı bir fark vardır. T istatistiği sonucu (-2,219) negatif olduğu için son test puanı daha yüksektir.

Tablo 22. Makas Almak

	Ortalama	Gözlem Sayısı	SS	t	sd	p
Ön test	1,47	17	,514			
Son test	1,65	17	,493	-1,852	16	,083

Testin sonuçlarına göre, “Makas almak” deyiminin ön test ve son test sonuçlarının arasında ($p > 0,05$) anlamlı bir fark yoktur. T istatistiği sonucu (-1,852) negatif olduğu için son test puanı daha yüksektir.

Tablo 23. Şeytan Kulağına Kurşun

	Ortalama	Gözlem Sayısı	SS	t	sd	p
Ön test	1,29	17	,470			
Son test	1,76	17	,437	-3,771	16	,002

Testin sonuçlarına göre, “Şeytan kulağına kurşun” deyiminin ön test ve son test sonuçlarının arasında ($p < 0,05$) anlamlı bir fark vardır. T istatistiği sonucu (-3,771) negatif olduğu için son test puanı daha yüksektir.

Tablo 24. Yaka Silkmek

	Ortalama	Gözlem Sayısı	SS	t	sd	p
Ön test	1,29	17	,470			
Son test	1,71	17	,470	-3,347	16	,004

Testin sonuçlarına göre, “Yaka silkmek” deyiminin ön test ve son test sonuçlarının arasında ($p < 0,05$) anlamlı bir fark vardır. T istatistiği sonucu (-3,347) negatif olduğu için son test puanı daha yüksektir.

Tablo 25. Yukarıdan Aşağı Sözmek

	Ortalama	Gözlem Sayısı	SS	t	sd	p
Ön test	1,29	17	,470			

Son test	1,65	17	,493	-2,954	16	,009
----------	------	----	------	--------	----	------

Testin sonuçlarına göre, “Yukarıdan aşağı süzmek” deyiminin ön test ve son test sonuçlarının arasında ($p < 0,05$) anlamlı bir fark vardır. T istatistiği sonucu (-2,954) negatif olduğu için son test puanı daha yüksektir.

Tablo 26. Kırk Bir Kere Maşallah

	Ortalama	Gözlem Sayısı	SS	t	sd	p
Ön test	1,53	17	,514			
Son test	1,71	17	,470	-1,852	16	,083

Testin sonuçlarına göre, “Kırk bir kere maşallah” deyiminin ön test ve son test sonuçlarının arasında ($p > 0,05$) anlamlı bir fark yoktur. T istatistiği sonucu (-1,852) negatif olduğu için son test puanı daha yüksektir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Ön test–son test sonuçları, katılımcıların deyim anlamlarını kavrama ve hatırlama düzeylerinde anlamlı bir artış olduğunu göstermektedir. Bu bulgu, görsel ve bedensel unsurların dil öğrenme sürecinde kalıcılığı artırdığı yönündeki önceki araştırma bulgularıyla (örn. Aslan, 2018; Demir, 2020) tutarlılık göstermektedir. Özellikle hedef dilin kültürel öğelerinden biri olan deyimlerin öğretiminde, sözlü anlatımın yanı sıra jest ve mimiklerin kullanılması, öğrencilerin anlamı daha hızlı kavramasına ve hafızada tutmasına katkı sağlamaktadır.

Araştırmaya katılan 17 kişinin 13’ünü kadınlar, 4’ünü erkekler oluşturmakta olup katılımcıların yaşları 18 ile 26 arasında değişmektedir. Ön test sonuçlarına göre, katılımcıların %41,2’si deyimler hakkında orta düzeyde, %29,4’ü iyi derecede, %17,6’sı ise çok iyi derecede bilgiye sahip olduğunu belirtmiştir. Deyim öğrenme yöntemleri arasında en çok tercih edilen yöntem %52,9 ile “öğretmen açıklamaları” olurken internet kullanımı %23,5, beden dili ve görsel desteklerle öğrenme yöntemi ise %11,8 oranında tercih edilmiştir. Katılımcıların %58,8’i deyim anlamlarını anlamakta bazen zorlandıklarını, %35,3’ü ise zorlanmadıklarını belirtmiştir. Beden diliyle deyim öğrenme fikri incelendiğinde, katılımcıların %35,3’ü yöntemi etkili, %17,6’sı ise çok etkili bulmuştur. SPSS analiz sonuçları, bilgi düzeyi ile deyim öğrenme yöntemi, bilgi düzeyi ile anlamakta zorlanma düzeyi ve deyim öğrenme yöntemi ile anlamakta zorlanma durumu arasında anlamlı ilişkiler olduğunu ortaya koymuştur.

Son test sonuçları, katılımcıların Türkçe deyimler konusundaki bilgi düzeylerinin eğitim sonrası anlamlı şekilde arttığını göstermektedir. Katılımcıların %76,5’i orta ve ileri düzey bilgi sahibi olduklarını belirtirken, beden dili kullanımının etkili olduğunu düşünenlerin oranı %76,4’tür. Ayrıca, bilgi düzeyi ile deyim öğretim yöntemi, bilgi düzeyi ile zorlanma düzeyi ve öğretim yöntemi ile zorlanma düzeyi arasındaki ilişkilerin anlamlı olduğu tespit edilmiştir ($p < 0,05$). Ön test ve son test karşılaştırmalarında, katılımcıların bilgi düzeyinde anlamlı artışlar gözlemlenmiş ve deyimleri beden diliyle öğrenme fikrinin etkisinin arttığı görülmüştür. Her bir deyim için yapılan analizlerde, “Al birini vur ötekine,” “Cebine indirmek,” “Gözleri faltaşı gibi açılmak,” “Kaş çatmak,”

“Şeytan kulağına kurşun,” “Yaka silkme” ve “Yukarıdan aşağı süzmek” deyimlerinde ön test ve son test puanları arasında anlamlı farklar bulunmuştur. Buna karşın, “İç çekmek,” “Makas almak” ve “Kırk bir kere maşallah” deyimlerinde anlamlı fark tespit edilememiştir.

Bulgular, öğrencilerin beden diliyle yapılan deyim öğretimi yöntemine yönelik olumlu geri bildirimler sunduğunu göstermektedir. Çalışmaya katılan öğrencilerin büyük çoğunluğu, beden diliyle öğretilen deyimleri daha etkili ve eğlenceli bulmuş, bu yöntemin öğrenme motivasyonlarını artırdığını ifade etmiştir. Bulgular genel olarak, öğrencilerin beden diliyle yapılan deyim öğretimine yönelik olumlu geri bildirimler sunduğunu ortaya koymaktadır. Sonuç olarak, yabancı dil olarak deyim öğretiminde beden diliyle desteklenen yöntemlerin, katılımcıların deyim öğrenme süreçlerine olumlu katkı sağladığı, bilgi düzeylerini artırdığı ve öğrenmeyi kolaylaştırdığı sonucuna ulaşılmıştır. Ancak, araştırmanın katılımcı sayısının sınırlı olması ve tek bir yaş ve dil seviyesi grubuyla yürütülmesi genelleme yapılmasını kısıtlamaktadır.

Gelecekte yapılacak araştırmalarda, farklı yaş gruplarından ve farklı dil seviyelerinden gelen öğrencilerle beden diliyle deyim öğretiminin yapılması önerilmektedir. Ayrıca, bu yöntemin dijital araçlar ve etkileşimli platformlarla desteklenerek etkinliğinin artırılması da araştırılabilir. Bu çalışma, deyim öğretiminde beden dilinin etkisini vurgulamakta ve yabancı dil eğitiminde yenilikçi bir yaklaşım sunmaktadır.

Kaynakça

- Aksan, D. (1979). *Her yönüyle dil ana çizgileriyle dilbilim*. Ankara: TDK Yayınları.
- Aksan, D. (1982). *Her yönüyle dil*. Ankara: TDK Yayınları.
- Aksan, D. (1990). *Türkçenin gücü*. Ankara: Bilgi Yayınları.
- Aksoy, Ö. A. (2017). *Atasözleri ve deyimler sözlüğü 2*. İstanbul: İnkılâp Kitabevi.
- Altaylı, S. (2010). Atasözü ve deyimler arasındaki farklar. *Karadeniz Araştırmaları*, (25), 125-134.
- Al-Khawaldeh, N., Jaradat, A., Al-Momani, H., & Bani-Khair, B. (2016). Figurative idiomatic language: strategies and difficulties of understanding english idioms. *International Journal of Applied Linguistics and English Literature*, 5(6), 119-133.
- Andreou, G., & Galantomos, I. (2008). Teaching idioms in a foreign language context: preliminary comments on factors determining Greek idiom instruction. *Metaphorik. de*, 15, 7-26.
- Başar, U., & Akbulut, E. (2016). Yabancılar Türkçe öğretiminde öğrenen ihtiyaçlarının belirlenmesi: Yunus Emre Enstitüsü Tiflis Türk kültür merkezi örneği. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (Teke) Dergisi*, 5(2), s. 13.
- Byessonova, O. L. (2017). Teaching idioms: challenges and approaches. In *current higher education environment: views and perspectives: non-conference proceedings/OL Byessonova/editors SB Kuanyshbayev, E. Smetanova.-1. Vyd.-Arkalyk: Arkalyk State Pedagogical Institute* (pp. 36-42).
- Coşkun, H. C., & Paksoy, H. M. (2016). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. İstanbul: Lord Matbaası.
- Çakır, İ. (2011). Yabancı dil öğrenme ortamlarında kültürün rolü. *Milli Eğitim Dergisi*, 41(190), 248-255.
- Çakır, K., & İşigüzel, B. (2023). *Yabancı dil olarak Türkçe A1 düzeyine uygun deyim seti oluşturma çalışması* (Master's thesis, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi).
- Çelebi, M. D. (2006). Türkiye’de anadili eğitimi ve yabancı dil öğretimi. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(21), 285-307.
- Deregözü, A., & Kuyumcu, N. (2015). Yabancı dil öğretiminde beden dili kullanımının önemi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (54), 97-104.
- Dinçel, B. K., & Savur, H. (2024). Yabancılar Türkçe deyim ve atasözü öğretiminde kullanılabilecek bir araç: Tarkan şarkıları. *International Journal of Language Academy*, 7(27), 39-55.
- Dolzich, E., Dmitrichenkova, S., & Rodriguez, P. R. (2021). Learning idioms in the Spanish foreign language classroom. In *EDULEARN21 Proceedings* (pp. 6972-6977). IATED.

- Duman, D. (2024). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde deyimlerin yapay zekâ destekli animasyonlarla öğretimi* (Master's thesis, Bartın Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü).
- Durmuş, M. (2019). Yabancı dil öğretimi sınıflarında ana dilinin yeri. *Sakarya University Journal of Education*, 9(3), 567-577.
- Evsen, Ş. (2022). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde deyimlerin hikâyeleri ile öğretimi* (Master's thesis, Bursa Uludağ University (Turkey)).
- Gün, M., Tanrikulu, L., & Türk, A. (2021). Yabancılar Türkçe öğretimi alanında ek çalışma kâğıtları ile deyim öğretimi. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (23), 49-64.
- Gün, M., & Yurtçu, A. (2022). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kültürün sessiz bir göstergesi: beden dili. *Çukurova Üniversitesi Türkoloji Araştırmaları Dergisi*, 7(2), 943-968.
- Gülerer, S., & Gürel, A. (2020). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde deyimlerin metinleştirilerek öğretimi: c1 seviyesi. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 8(2), 244-265.
- Gülerer, S., & Sezen, Y. (2020). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde tv dizisi kullanmanın atasözü ve deyim öğretmedeki etkisi. *International Journal of Language Academy*, 8(1).
- Jazbec, S., & Enceva, M. (2012). Aktuelle Lehrwerke für den DaF-Unterricht unter dem aspekt der Phraseodidaktik.
- Kaçmaz, E., & Demirtaş, İ. (2021). Yabancılar Türkçe öğretimi setlerindeki atasözleri ve deyimlerin kültür aktarıcılığı görevi: yedi iklim Türkçe ders kitabı (c1) örneği. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 9(2), 77-100.
- Karal, E. Z. (2001). *Osmanlı tarihinde Türk dili sorunu (tarih açısından bir açıklama)*. *Bilim kültür ve öğretim dili olarak Türkçe*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- Kenzhâlin, K. (2017). Türk dünyasında deyim bilimi çalışmaları. *Türk Dünyası Dil ve Edebiyat Dergisi*, (43), 107-124.
- Kim, J. (2023). A study on the education of Korean idiomatic expressions in consideration of semantic relations. *Baekrok Korean Language and Literature education*, 31, 33-57.
- Korkmaz, Z. (1992). *Gramer Terimleri Sözlüğü*. Ankara: TDK Yayınları.
- Korkmaz, Z. (1995). *Türk Dili Üzerine Araştırmalar*. Ankara: TDK Yayınları.
- Mutlu, H. H., & Ayrancı, B. B. (2017). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde geçmişten günümüze süregelen problemler. *The Journal of International Lingual Social and Educational Sciences*, 3(2), 66-74.

- Özkan, E. (2017). Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarında Türk kültür öğeleri olarak atasözleri ve deyimler. *International Journal of Social And Humanities Sciences Research (JSHSR)*, 4(10), 295-300.
- Öztürk, T. (2023). *ABC Atasözleri Deyimler Sözlüğü*. İstanbul: EMA Kitap.
- Özyar, B. (2021). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde deyimler* (Master's thesis, Dokuz Eylül Üniversitesi (Turkey)).
- Pease, A. (2001). *Beden Dili*. İstanbul: Rota Yayınları.
- Poliakova, N., Skitina, N., & Shabanova, V. (2017). Teaching idiomatic speech at foreign language classes. In *EDULEARN17 Proceedings* (pp. 9002-9005). IATED.
- Reca, Ö. F. (2010). *Başarılı ve Güzel Beden Dili ve Konuşma Sanatı*. Ankara: Tutku Yayınevi.
- Sinan, A. T. (2015). *Türkçenin Deyim Varlığı*. İstanbul: Kesit Yayınları.
- Sönmez, V. (2014). *Eğitim Felsefesi*. Anı Yayıncılık. Ankara.
- Şahin, Y. (2013). *Farklı Boyutlarıyla Yabancı Dil Öğrenimi ve Öğretimi*. Konya: Eğitim Yayınevi.
- Tosun, C. (2005). Türkçe'nin yabancı dil olarak öğretilmesi. *Journal of Language and Linguistic Studies*, 1(1), 22-28.
- Tosun, C. (2006). Yabancı dille eğitim sorunu. *Journal of Language and Linguistic Studies*, 2(1), 28-42.
- Tuna, O. N. (1990). *Sümer ve Türk dillerinin tarihi ilgisi ile Türk dilinin yaşı meselesi*. Ankara: TDK Yayınları.
- Tunca, E. A. (2006). Türk harf devriminin halka tanıtımı çalışmaları. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(2), 111-122.
- Türkçe Sözlük, (2005). Ankara: TDK Yay.
- Yağiz, O., & Izadpanah, S. (2013). Language, culture, idioms, and their relationship with the foreign language. *Journal of Language Teaching & Research*, 4(5), p. 954-955.
- Yurtbaşı, M. (2013). *Sınıflandırılmış deyimler sözlüğü*. İstanbul: Doğan Ofset Yayıncılık ve Matbaacılık A. Ş..
- Wolf, J. M. (2010). *Kommunikative sprechkompetenz im spanischunterricht in der aktuellen diskussion*. na.

Extended Abstract

Purpose and Importance of the Research

This study explores the role of body language in teaching idioms in Turkish as a foreign language. It aims to highlight how idioms, as cultural carriers, can be taught more effectively when supported by body language, thereby strengthening cultural transmission. Due to the limited research in this area, the study seeks to contribute originally to the field and emphasize the significance of idioms in Turkish language education. The findings are expected to provide new perspectives, support the development of teaching materials, and diversify instructional methods, ultimately helping learners acquire Turkish more effectively while gaining deeper insights into Turkish culture.

Research Method

This study employs a mixed-method design combining quantitative and qualitative approaches to investigate the effectiveness of teaching Turkish idioms through body language. A single-group pre-test–post-test model was applied to B2-level students at Uşak University TÖMER, as they are more capable of comprehending abstract concepts like idioms. Participants, all aged 18 and above, completed a pre-test measuring their knowledge of idioms, learning preferences, and views on body language. To compile the list of idioms, three different dictionaries (Yurtbaşı, 2013; Aksoy, 2017; Öztürk, 2023) were examined, and idioms deemed suitable for the study were included in the idiom pool based on expert opinions. They then received five hours of practical training using brainstorming, visuals, dialogues, matching, story chains, and drama techniques. Following the training, a post-test assessed changes in knowledge and attitudes. Data were collected through researcher-prepared tests validated by experts and analyzed with SPSS. Quantitative analyses included frequency values, Chi-Square tests, and Paired Samples T-Tests, while qualitative data were drawn from student opinions. The study's generalizability is limited due to its focus on a specific language level and age group.

Findings

The study included 17 participants (13 female, 4 male) aged between 18 and 26. Pre-test results indicated that most students had moderate or good prior knowledge of idioms, preferred teacher explanations as a learning method, and reported occasional difficulty in understanding idioms. While 53% viewed body language as effective, open-ended responses highlighted expectations to improve speaking skills and use idioms appropriately. Chi-square analyses revealed significant relationships between prior knowledge, learning methods, and difficulty levels.

Post-test results demonstrated a clear improvement: 76.5% of students reported knowledge above moderate, 76.4% found body language effective or highly effective, and all participants stated that learning idioms through body language was easy. Open-ended feedback emphasized better comprehension, engagement, and positive learning experiences. Statistical tests confirmed significant links between higher knowledge levels, positive perceptions, and lower difficulty.

A comparison of pre- and post-test data showed significant gains in overall idiom knowledge ($t = -3.108$, $p = 0.007$), reduced difficulty ($t = -26.291$, $p < 0.05$), and improved perceptions of body language effectiveness ($t = -3.405$, $p < 0.05$). Significant progress was observed for seven idioms, while three showed no statistical difference despite higher post-test scores, reflecting a general upward trend in learning outcomes.

Discussion, Conclusion and Recommendations

This study investigated the impact of teaching Turkish idioms through body language on foreign language learners. Seventeen participants (13 female, 4 male, aged 18–26) took part in a pre-test–post-test design. Pre-test results showed that most learners preferred teacher explanations, had varying levels of prior idiom knowledge, and sometimes struggled with comprehension. Post-test findings indicated a significant increase in idiom knowledge and positive perceptions of body language as a teaching method. Statistical analyses confirmed meaningful improvements in comprehension and recall, with significant progress in seven idioms, while three showed no notable differences. Students reported higher motivation and enjoyment when idioms were taught with gestures and facial expressions. Despite the study’s limitations—such as the small sample size and single learner profile—the results highlight the effectiveness of integrating body language into idiom teaching. Future research should expand the approach to diverse age groups, proficiency levels, and digital learning environments.